

Slučaj Gorana Mandića, Miodraga Peslaća, Stevana Mirković i Zorana Samardžije

Činjenice:

Miodrag Peslać se nakon 10-tak dana boravka u Sivcu, opština Kula, prijavio lokalnoj kancelariji Crvenog krsta. Nekoliko dana nakon evidencije, u kuću gde su bili smešteni došli su policajci i bez ikakvog naloga sproveli u policijsku stanicu u Kuli. U policijskoj stanici im je pokazao potvrdu o redovnom studiranju i uverenje da nije služio vojsku ali policajci su mu rekli da to može da pokaže u Erdutu. Policajci su Miodraga Peslaća i još jednog momka u policijskom autu "Lada niva", odvezli u Erdut. U kampu za obuku Sspke dobrovolja;ke garde (SDG) je proveo samo 24 sata a sutradan, pošto je dobio oružje i uniformu, poslat je na prvu liniju fronta u selu Klisa.

Nakon što je izbegao u Beograd sa porodicom 12. avgusta 1995. godine, Zoran Samardžija je prijavio svoj boravak Crvenom Krstu Srbije. Nekoliko dana posle, trojica policajaca su ga uhapsili u stanu u kome je boravio i povelili su ga u policijsku stanicu na Karaburmi. Tu su mu samo uzeli podatke. Rekao im je da je student a jedan policajac mu je odgovorio da mora da ide da brani Krajinu i da to neće za njega da urade on ili njegov sin. Sa Karaburme je prebačen u drugu stanicu, nije siguran da li je to Ljermontovoj ulici ili Volginoj. U jednoj sali je bilo njih dvadesetak. Naredili su im da uđu u autobus. Sa njima su bila i dva naoružana policajca. Sproveli su ih u Erdut. U Erdutu je proveo dva dana a onda je zajedno sa Miodragom Peslaćem poslat na ratište na Klisi. Zajedno su ostali tamo do 22. septembra 1995.

Sredinom avgusta 1995. godine Goran Mandić (18) je sa majkom i maloletnim bratom, izbegao iz Hrvatske u selo Sivac kod ujaka. Dana 24. avgusta Goran Mandić i njegov brat su se odazvali pozivu policije i otišli u lokalnu policijsku stanicu. Brata su posle proveravanja sa stanicom milicije u Kuli vratili kući. U 10 časova uveče došao je policijski kombi u kome je bilo još sedam ili osam ljudi i povezli su ih u Sombor. Tamo su ostali samo pola sata. Pitao je policajca kuda ih vode a on mu je odgovorio da će videti kad stignu. U Erdut su stigli oko ponoći i odmah su ih maltretirali i šišali "do glave". Sutradan su im dali uniforme i oružje bez municije. Na obuci su ostali jedan dan a onda su ih uputili na liniju fronta. Goran Mandić je 22. septembra dobio dozvolu da ode do kuće i više se nije vratio na front.

Stevan Mirković (26) je 8. avgusta 1995 sa porodicom iz Knina izbegao u Indiju. Ubrzo su se on, brat i otac zaposlili u Starim Banovcima. Dana 25. avgusta 1995. godine vraćali su se sa posla u svojim kolima kninske registracije kada ih je zaustavila policija. Bratu i njemu su uzeli dokumenta i naredili da svojim autom prate policijska kola do policijske stanice. Nakon dolaska u policijsku stanicu komandir im je rekao da jedan mora da ostane. S obziorom da mu je brat oženjen Stevan donosi odluku da on ostane. Ubrzo su ga sa još dve osobe sproveli u Sremsku Mitrovicu, gde ih prebacuju u autobus sa velikom

grupom drugih ljudi i voze u Erdut. U autobusu je bilo 5-6 policajaca koji su im skrenuli pažnju da će u slučaju bekstva pucati. U Erdutu je ostao šest dana. Dali su mu uniformu i naoružanje i nakon toga ga rasporedili na ekonomiju "Klisa" gde je upoznao Miodraga Peslaća a sreće i kolegu sa fakulteta u Kninu Zorana Samardžiju. Na ekonomiji su ostali do 22. septembra 1995. godine kada su dobili dozvolu da idu kući.

Postupak pred sudom:

FHP je u ime Gorana Mandića, Miodraga Peslaća, Stevana Mirkovića i Zorana Samardžije u septembru 1998. godine podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete Prvom opštinskom sudu u Beogradu protiv Republike Srbije zbog odgovornosti države za njihovu prinudnu i nezakonitu mobilizaciju. Sud je u junu 2001. godine utvrdio odgovornost države za prinudnu mobilizaciju i obavezao da na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede slobode i prava ličnosti isplati žrtvama po 50.000 dinara. Presuda je postala pravosnažna u martu 2002. godine.

Nestanak Dušana Grbića

Činjenice:

Dušan i Desanka Grbić su sa tri maloletna deteta 1992. godine izbegli iz Zagreba u Beograd. Nakon što su prodali stan u Zagrebu, kupili su stan na Novom Beogradu. Dana 20. juna 1995. godine, Desanki Grbića javio se porodični prijatelj i rekao joj da su policajci uhapsili njenog supruga dok su zajedno prodavali benzin i da tom prilikom nisu pokazali nikakav nalog za hapšenje. Dušan Grbić je nekoliko dana nakon toga pozvao telefon suprugu i rekao je da je na ratištu i da ne može o tome da priča. Prema izjavama svedoka koji su sa Dušanom Grbićem bili na ratištu, njega je policija sprovela prvo do KPZ Sremska Mitrovica a zatim na ratište u Republiku Srpsku Krajinu. Dušan Grbić je poslednji put viđen u avgustu 1995. godine na ratištu na Plješevici u opštini Rogatica.

Postupak pred sudom:

FHP je u novembru 1998. godine, u ime Desanke Grbić, Olega Grbića i dva maloletna deteta Dušana Grbića Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu štete protiv Republike Srbije zbog odgovornosti države za prinudnu i nezakonitu mobilizaciju Dušana Grbića koja je dovela do njegove smrti. U novembru 2001. godine sud je usvojio tužbeni zahtev FHP-a i obavezao Republiku Srbiju da na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica svim članovima porodice Dušana Grbića isplati po 200.000 dinara. Okružni sud u Beogradu je u junu 2006. godine odbio žalbu Republike Srbije na presudu prvostepenog suda.

Nestanci Miloša Bajića, Rade Vojinovića, Milana Trbovića, Milana Todića, Nikole Savića, Mladena Jokića, Gojka Davidovića i Ljubomira

Novakovića

Činjenice:

Miloš Bajić je sa porodicom živeo u Vukovaru do 1991., kada su zbog ratnih dešavanja izbegli u Irig. Njegova porodica se vratila u Vukovar 1992. godine, a on ostaje da radi u Bačkoj Palanci u prodavnici obuće "Borovo". Dana 13. juna 1995. godine, policija iz Bačke Palanke odvela ga je iz stana u kojem je živeo kao podstanar. O hapšenju Miloša Bajića, njegova porodica je saznala od Miloševog kolege sa posla. Posle petnaest dana javio se porodici telefonom iz Gračaca i rekao im da ga je policija Bačke Planke nakon privođenja na granici predala policiji iz Krajine. Oni su ga sproveli do Plitvica, odakle je upućen na ratište. Poslednji put se javio 2. avgusta a nestao je 5. avgusta 1995. godine.

Rade i Nada Vojinović su sa dvoje dece 1992. godine izbegli iz Zagreba u Hrtkovce, opština Ruma. Dana 21. juna 1995. godine pripadnici MUP-a Republike Srbije uhapsili su Radeta Vojinovića na njegovom radnom mestu u preduzeću „DIP Sava“ u Hrtkovcima. Njegova porodica ga je poslednji put videla kada je istog dana kada je uhapšen sa policajcima došao kući po lična dokumenta. Rade Vojinović je kontaktirao nekoliko puta svoju porodicu i u tim razgovorima im je rekao da se nalazi na prvoj borbenoj liniji i da su uslovi jako loši. Njegovo telo do danas nije pronađeno.

Milan Trbović je sa roditeljima, bratom i sestrom 1992. godine izbegao iz Hrvatske u Nikince, opština Ruma. Godinu nakon toga osniva svoju porodicu i sa svojom suprugom Biljanom Trbović i dobija sina. Dana 20. juna 1995. godine u porodičnu kuću Trbovića došla su dva pripadnika MUP-a i naredili Milanu i njegovom bratu Mirku da krenu sa njima na informativni razgovor u policijsku stanicu. Nisu im saopštili razloge privođenja niti su im imali nalog za privođenje. Mirko Trbović se ubrzo vratio a Milana Trbovića su sproveli na ratište. Nekoliko dana posle, kontaktirao je porodicu sa Plitvica i rekao supruzi da ne može da priča mnogo osim da je zasad dobro. Na Plitvicama je bio desetak dana a potom je prebačen na ratište u okolini Knina. Porodica je nakon okončanja hrvatske akcije „Oluja“ dobila informacije o njegovoj smrti ali njegovo telo do danas nije pronađeno.

Milan Tadić je početkom avgusta 1995. godine, sa porodicom izbegao iz Petrinje u Pančevo, kod rodbine. Dana 21. septembra 1995. godine policija ga je uhapsila u okolini Pančeva, dok je pomagao prijatelju u zemljoradničkim poslovima. Ljubica Tadić, supruga Milana Tadića sutradan je otišla u policijsku stanicu u Pančevu da prijavi nestanak muža ali tamo je dobila informaciju da je Milan odveden u prvo u Beograd a zatim na ratište. Iste večeri se i Milan javio telefonom i rekao joj da je na ratištu. Početkom oktobra 1999. godine, Ljubica Tadić je saznala da je Milan na ratištu pored Mrkonjić Grada. Milan je nestao tokom borbe koja je prethodila padu Mrkonjić grada. Njegovo telo nikada nije pronađeno.

Nikola Savić je sa svojom suprugom, decom i majkom 1991. godine izbegao iz Grubišnog Polja u Rumu. Dana 16. juna 1995. godine on je otišao u OUP Ruma kako bi svedočio u korist svog rođaka. Policajci su ga zadržali u policijskoj stanici bez naloga o hapšenju. Nikola Savić je tog dana pozvao porodicu iz Sremske Mitrovice. Poslednji put se javio iz Bruvna, opština Gračac i rekao da je raspoređen u Petnaestu ličku laku četu. U avgustu 1995. godine porodica je saznala da je stradao na ratištu oko Bihaća. Do danas telo Nikole Savića nije pronađeno.

Mladen Jokić je izbegao sa roditeljima iz Zagreba u Banja Luku 1991. godine, gde je kao afirmisani fudbalski golman nastupao za fudbalski klub "Borac" u Banja Luci. Ubrzo se oženio i preselio u Pljevlja gde je nastupao za fudbalski klub "Rudar". Dana 15. juna 1995. godine Mladen je, sa svojom suprugom Draganom i osmomesecom kćerkom, išao autobusom iz Pljevalja u Beograd. Na policijskom kontrolnom punktu u Užicu, u autobus su ušli pripadnici MUP-a. Izvršili su kontrolu ličnih karata putnika a zatim su iz autobusa izveli Mladena Jokića i odmah ga smestili u službena kola. Njegova supruga je autostopom došla do policijske stanice u Užicu i uspela je samo da se pozdravi sa njim. Po povratku u Pljevlja, oko 7 sati ujutru muž joj se javio iz policijske stanice i rekao joj da potraži pomoć u FK Rudar iz Pljevalja gde je on profesionalno igrao fudbal. Nakon četiri dana, Mladen Jokić je kontaktirao porodicu sa Plitvica, opština Titova Korenica. Poslednji put Dragana Jokić je razgovarala sa suprugom 3. avgusta 1995. godine a nekoliko dana posle toga dobila je informaciju da joj je suprug nestao.

Gojko Davidović je 1991. godine izbegao iz Baranje u Srbiju. Od 1993. godine on se sa roditeljima i suprugom Jadrankom nastanio u Gibarcu u opštini Šid. Dana 17. juna 1995. godine policajci su došli u porodičnu kuću Gojka Davidovića i naredili mu da krene sa njima uz pretnju da ne pokušava ništa jer imaju „ovlašćenje da ga ubiju na licu mesta“. Porodica Gojka Davidovića nije imala nikakve informacije o njemu sve dok se, deset dana nakon toga, on nije pozvao telefonom iz Plaškog. Posle razgovora koji su sa njim obavili 1. avgusta 1995. godine porodica nije imala nikakve informacije o njemu. Ni danas oni još uvek ne znaju šta se dogodilo sa njim.

Barbara i Ljubomir Novaković su sa dva maloletna deteta početkom devedesetih izbegli iz Osijeka i nastanili se u Novom Sadu. Dana 13. juna 1995. godine pripadnici MUP-a RS su zaustavili Ljubomira Novakovića na Futoškom putu dok je išao na posao. Sproveli su ga do Gradskog saobraćajnog preduzeća a zatim u Sremsku Mitrovicu. Barbara Novaković je pokušala da u Sremskoj Mitrovici dobije neke informacije o suprugu ali su u nju uperili pušku. Ljubomir Novaković je prvi put kontaktirao porodicu iz Bruvna, opština Gračac a potom sa Željave opština Titova Korenica. Ljubomir Novaković se više nikada nije javio porodici niti su ga oni više ikada videli.

Postupak pred sudom:

FHP je u februaru 1998. godine u ime 32 člana porodice nestalih lica Prvom opštinskom

sudu u Beogradu, podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv Republike Srbije zbog odgovornosti države za prinudnu mobilizaciju koja je dovela do smrti njihovih najbližih. U junu 2005. godine sud je doneo presudu kojom se Republika Srbija obavezuje da članovima porodica nestalih na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica isplati iznose od 150.000 do 300.000 dinara. U februaru 2006. godine, Okružni sud u Beogradu je odbio žalbu države i potvrdio prvostepenu presudu.

Supruga Ljubica dobila je naknadu nematerijalne štete od 150.000,00 , dvoje dece po 150.000,00 din. , novembra 2001. Otac Milana je umro tokom sudskog postupka.

Slučaj Pere Beronja, Radovana Bižića, Željka Bosanca, Milana Čučkovića, Milana Gvojića, Dragoljuba Pejčića, Miodraga Pejića, Slavka Radivojevića, Đure Šubašića, Milana Tarbuka, Slavka Trivića, Siniše Bogičevića, Bogdana Pantelića, Milenka Vujasinovića, Zorana Jankovića i Marka Lalića

Pero Beronja je sa svojom porodicom izbegao 1991. godine iz Virovitice u Bešku, opština Inđija. Dana 15. juna 1995. godine policajci OUP Inđija su došli u njegovu kuću i priveli na informativni razgovor u policijsku stanicu. Tamo je sreo Radovana Bižića i Željka Bosanca, koji su takođe bili uhapšeni istog dana. Iz policijske stanice Inđija policajci su ih sproveli u Vatrogasni dom u Sremskoj Mitrovici, koji je prema izjavama prinudno mobilisanih služio kao sabirni centar a odatle na teritoriju Republike Srpske Krajine gde su ih uključili u vojsku. Na ratištu je ostao do pada Krajine, kada se povlači sa vojskom, 05. avgusta 1995. godine, preko Bosne za Srbiju.

Radovan Bižić je 1991. godine sa porodicom izbegao iz sela Počelići, opština Virovitica u Srbiju i nastanio se u Beškoj, opština Inđija. Dana 15. juna 1995. godine nekoliko policajaca iz Beške došli su u njegovu kuću i tražili da krene sa njima na informativni razgovor. U policijskoj stanici u Inđiji je zatekao Peru Beronja i Željka Bosanca. Prošao je sa njima isti put iz Inđije do Plitvica. Sa Plitvica je kao pripadnik Vojske Republike Srpske Krajine upućen na ratište. U Srbiju se vratio nakon hrvatske akcija "Oluja".

Željko Bosanac je 1991. godine izbegao iz Slavonske Požege u Bešku, opština Inđija, gde je dobio državljanstvo SRJ. Međutim, dana 15. juna 1995. godine policija ga je privela u njegovoj kući u Beškoj i odvela ga, radi navodnog informativnog razgovora, u policijsku stanicu u Beškoj. Iz Beške je dalje, sa ostalim privedenim izbeglicama, sproveden do Inđije, a zatim u vatrogasni dom u Sremskoj Mitrovici. Odatle su pod oružanom pratnjom autobusima prebačeni do Plitvica. Posle obuke od 15 dana u Vojsci Republike Srpske Krajine upućen je na ratište u Plitvički Ljeskovac. U Srbiju se vratio

posle hrvatske akcije "Oluja".

Milan Čučković je sa porodicom izbegao iz Osijeka 1991. godine u Bačku Palanku. Po dolasku u Srbiju, vojnom odseku u Bačkoj Palanaci je priložio lekarsku dokumentaciju o bolesti zbog koje je penzionisan i oslobođen vojne obaveze. Međutim, 13. juna oko 3:00 časa, u njegov stan dolaze dva policajca i naređuju mu da krene na informativni razgovor u policijsku stanicu gde je zatekao više privedenih izbeglica. Policija ih pod oružanom pratnjom dalje sprovodi do Novog Sada i Sremske Mitrovice a zatim na Plitvice. Tek dan nakon dolaska na Plitvice, na postrojavanju on uspeva da ukaže na svoje zdravstveno stanje. Upućen je u bolnicu u Knin, gde lekarska komisija konstatuje da je nesposoban za vojsku a zatim se vraća za Beograd. Milan Čučković je preminuo tokom sudskog postupka pred Prvim opštinskim sudom u Beogradu.

Milan Gvojić je sa porodicom 1991. godine izbegao iz Velike Klise, opština Daruvar, u Srbiju. Dobili su izbeglički status i smestili su se u kolektivnom izbegličkom centru "Kolare" u Jagodini. Dana 10. juna 1995. godine u 22:00 časa, u kolektivni centar "Kolare" su ušli policajci i naredili njemu i još trojici muškaraca da krenu sa njima na informativni razgovor. U policijskoj stanici u Jagodini svi privedeni su prespavali a zatim su ujutro sa autobusom kragujevačke registracije, u kome je bilo 50-tak privedenih izbeglica, pod oružanom pratnjom prebačeni do Sremske Mitrovice. Na mestu gde su izašli iz autobusa u Sremskoj Mitrovici, Milan Gvojić je video još privedenih izbeglica a među policajcima je video i lica u crnim uniformama sa oznakom škorpije na rukavu. uniformi. Za vreme boravka u Sremskoj Mitrovici Milan je video kako policajci pucaju u dva lica od kojih je jedan preminuo na licu mesta. Odatle, Milan Gvojić je sa ostalima, autobusima pod oružanom pratnjom vojnika Republike Srpske Krajine prebačen do Plitvica. Na Plitvicama je raspoređen u Vojsku republike Srpske Krajine i upućen na ratište na Plješevicu, opština Rogatica. U Srbiju se vratio nakon "Oluje".

Dragoljub Pejčić je 1992. godine sa porodicom izbegao iz Zagreba u Srbobran. Dana 14. juna 1995. godine, patrola policije ga je privela iz kuće u policijsku stanicu u Srbobranu. Odatle su ga sproveli do garaže GSP u Novom Sadu a posle u Vatrogasni dom u Sremskoj Mitrovici, gde je bilo još mnogo privedenih izbeglica. Posle davanja ličnih podataka, civilnim autobusom u koji je ušlo i nekoliko pripadnika policije Republike Srpske Krajine. Dovedi su ih do Slunja gde su ih rasporedili u Vojsku Republike Srpske Krajine. Na ratištu je ostao do akcije "Oluja", kada napušta Krajinu i vraća se u Srbiju.

Miodrag Pejić je sa porodicom u junu 1993. godine iz Hrvatske izbegao u Srbiju. Nastanili su se u Gibarcu, opština Šid. U junu mesecu 1995. godine, u njegovu kuću dolazi nekoliko naoružanih policajaca i bez naloga naređuju mu da krene sa njima. Sproveli su ga u policijsku stanicu u Šidu a zatim u Vatrogasni dom u Sremskoj Mitrovici. Tu je izvršen popis svih prinudno mobilisanih lica koji su dovezeni

autobusima. Tog dana bilo je ukupno 6 autobusa. Nakon toga, on je raspoređen za vozača u Slunju. Sa ratišta se vratio početkom septembra 1995. godine.

Slavko Radivojević je 1991. godine sa porodicom izbegao iz Slavonske Požege u Srbiju. Nastanio se u Beškoj i ubrzo je dobio državljanstvo SRJ i ličnu kartu. Policija ga je odvela iz kuće 13. juna 1995. godien uz obrazloženjem da ga vode na informativni razgovor. Međutim, umesto na informativni razgovor, policajci su ga sproveli do policijske stanice u Inđiji, a zatim sa ostalim privedenim izbeglicama u vatrogasni dom u Sremskoj Mitrovici. Iz Sremske Mitrovice uz policijsku pratnju Slavko Radivojević i ostali su prebačeni na Plitvice, gde su ih rasporedili u jedinice Vojske Republike Srpske Krajine. Na ratištu je proveo oko mesec dana a u Srbiju se vratio nakon velike akcije hrvatske vojske "Oluja".

Duro Šubašić je sa porodicom 1993. godine izbegao iz Rijeke u Kolut, opština Sombor. Prijavio se nadležnim organima i vojnom odseku u Somboru a kako je već imao državljanstvo SRJ ubrzo je dobio i ličnu kartu. Dana 20. juna 1995. godine u 4:00 časa, u njihovu kuću su došla tri policajca, tražeći njega i sina Igora, koji tada nije bio kod kuće. Sproveli su ga u Vatrogasni dom u Somboru. Nakon toga, policajci ga sa još nekim privedenim izbeglicama autobusima prebacuju do Sremske Mitrovice a zatim na Plitvice. Raspoređen je u jedinicu Vojske Republike Srpske Krajine koja se nalazila na prvoj liniji fronta u okolini Knina. Na ratištu ostaje do akcije hrvatske vojske "Oluja".

Milan Tarbuk je sa porodicom 1991. godine izbegao iz Zagreba u Bačku Palanku gde je dobio izbeglički status. Prinudno je mobilisan 12. juna 1995. godine u 02:30 časova od strane patrole policije iz Bačke Palanke a zatim sproveden u policijsku stanicu u Bačkoj Palanci navodno zbog regulisanja vojne obaveze. Tamo je zatekao nekoliko već privedenih izbeglica iz Hrvatske. Ubrzo, sve su ih prebacili policijskim vozilom u GSP u Novom Sadu, pa dalje autobusima GSP do Sremske Mitrovice. U pratnji policajaca iz Vukovara, autobusima su prebačeni na Plitvice. Posle obuke, upućen je na položaj kod Gračaca, gde ostaje do akcije hrvatske vojske "Oluja". Tada je zarobljeno 350 lica iz njegove brigade. Bio je u grupi od 34 vojnika koja je uspela da se izvuče iz obruča.

Slavko Trivić je sa porodicom izbegao iz Mokrog Polja, opština Knin u Srbiju 1991. godine i nastanio se u Jarkovcima, opština Inđija. Zbog povrede kuka, Slavko Trivić je 50% invalid. Prinudno je mobilisan 13. juna 1995. godine, oko dva časa ujutru. Dva policajca su došla u njegovu kuću i naredilu mu da krene sa njima. Nisu mu dozvolili da se presvuče. Iz policijske stanice u Inđiji on je zajedno sa još nekoliko privedenih izbeglica "maricom" sproveden do vatrogasnog doma u Sremskoj Mitrovici. Slavko je po dolasku čuo pucanj a nakon toga je video je kako lica u crnim uniformama pokrivaju telo nastradalog. Iz Sremske Mitrovice, on je sproveden na Plitvice, odakle je raspoređen na borbenu liniju koja se nalazila na Dinari. Posle akcije hrvatske vojske "Oluja" on se sa vojskom povlači preko Bosne za Srbiju.

Siniša Bogičević je sa porodicom izbegao iz Siska 1991. godine u Beograd gde se zaposlio kao vozač. Dana 21. juna 1995. godine patrola saobraćajne policije je zaustavila vozilo kojim je upravljao Siniša Bogičević i legitimisala ga. Sproveli su ga do policijske stanice u Volginoj ulici odakle je sa drugim privedenim izbeglicama upućen u Sremsku Mitrovicu i dalje na Plitvice. Tamo ga raspoređuju ličkoj četi Vojske Republike Srpske Krajine a posle obuke ga šalju na front gde je ubrzo ranjen od čega ima oštećenje sluha. U Srbiju se vratio nakon "Oluje".

Bogdan Pantelić je izbegao iz Podravske Slatine u Beograd 1991. godine. U junu mesecu 1995. godine, policija ga je zaustavila na punktu u Leštanima i bez objašnjenja uhapila i sprovela u Volginu ulicu na Zvezdari. Odatle su ga sproveli u Sremsku Mitrovicu a zatim na Plitvice gde je rasporođen u Vojsku Republike Srpske Krajine na položaj u Slunju. Ubrzo, njegova jedinica prelazi na ratište u Bosnu a zatim ponovo u Slunj gde je teško ranjen, 05. avgusta 1995. godine u predelu leve plečke i leve ruke. U Srbiju se vratio sredinom avgusta 1995. godine, a od posledica ranjavanja utvrđen mu je invaliditet od 40% .

Milenko Vujasinović je sa porodicom 1991. godine izbegao u Srbiju iz Bogdašića kod Slavonske Požege. Zamenio je kuću u Hrvatskoj za kuću u Beškoj i dobio državljanstvo SRJ. Dana 13. juna 1995. godine policija ga je odvela iz kuće, iako je povredio nogu i imao uput za bolnicu na Banjici. Sproveden je do Sremske Mitrovice gde su mu policajci rekli da će na Plitvicama da odluče da li je sposoban za vojsku ili ne. Suprotno očekivanom, na Plitvicama je dobio uniformu VSK i sa ostalima upućen na obuku od 15 dana. Posle obuke upućen je na ratište u Medak, pa Željevo, gde je dočeka napad hrvatske vojske na tzv. Republiku Srpsku Krajinu, nakon čega se vartio u Srbiju.

Zoran Janković je 1991. godine izbegao iz Zagreba u Srbiju. Nakon boravka u prihvatnom centru u Kragujevcu, sa roditeljima prelazi u Čurug, opština Žabalj, gde žive kao podstanari. Po dolasku u Srbiju, roditelji Zorana Jankovića su odneli medicinsku dokumentaciju lokalnom vojnom odseku kojom se potvrđuje da je Zoran zbog bolesti oslobođen od služenja vojske. Međutim, u toku noći, 12. juna 1995. godine, u njihov stan došla su dva policajca zahtevajući da Zoran pođe sa njima u cilju regulisanja vojne obaveze. Sproveli su ga u policijsku stanicu u Čurugu a zatim preko Žablja, Novog Sada, Sremske Mitrovice, Plitvičkih jezera do Knina. Nakon nekoliko dana boravka u Kninu, lekarska komisija ga je oslobodila vojne obaveze i on se vratio u Srbiju.

Marko Lalić je 1992. godine. sa porodicom izbegao iz Čiste Male kod Šibenika u Beograd. U junu 1995. godine policajci su ga uhapsili u njegovom stanu u Zemunu i odveli do policijske stanice na Novom Beogradu a zatim u zgradu MUP-a Srbije u ulici Kneza Miloša. Iz zgrade MUP-a sproveli su ga u Sremsku Mitrovicu a odatle sa ostalim prinudno mobilisanim izbeglicama autobusima i uz oružanu pratnju na Plitvička jezera,

gde je raspoređen u jedinicu Vojske Republike Srpske Krajine. Na frontu, u direktnim borbama proveo je skoro dva meseca. U Srbiju se vratio nakon pada Krajine, početkom avgusta 1995. godine.

Postupak pred sudom:

FHP je u decembru 1997. godine u ime ovih 18 žrtava prinudne mobilizacije podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete Prvom opštinskom sudu protiv Republike Srbije. Sud je u martu 2006. godine doneo presudu kojom se utvrđuje odgovornost Republike Srbije za protivzakonitu mobilizaciju ovih lica i obavezuje se da im na ime nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova usled povrede slobode i prava ličnosti isplati iznose od po 350.000 dinara.

Slučaj Slavka Budića

Činjenice:

Slavko Budić je sredinom avgusta 1995. godine sa porodicom izbegao iz Gline u Srbiju. Po dolasku, oni su se smestili u kolektivni prihvatni centar koji se nalazio u popravnom domu u Knjaževcu. Početkom septembra 1995. godine, u ranim jutarnjim časovima u sobu u kojoj je bio smešten sa porodicom, ušla su četiri policajca i naredili su mu da krene sa njima. Po izlasku iz centra video je da je policija opkolila zgradu i da su iz centra priveli još trojicu izbeglica. U policijskoj stanici u Knjaževcu su im rekli da su mobilisani u rezervni sastav MUP-a Republike Srbije, uzeli su im otiske prstiju i fotografisali su ih. U stanici je saznao da je, pored njih četvorice, policija privela još 15 izbeglica iz Knjaževca. Svi su autobusom prevezeni u Erdut, u kamp SDG. Iako je rekao da je invalid 40% zbog ranjavanja 1991. godine, nisu ga demobilisali već su ga samo oslobodili izvođenja sklekova. U kampu je proveo oko 25 dana a zatim je raspoređen u Slavonsko-Baranjski korpus koji se nalazio u Sarvašu, opština Osijek. Tu je prilikom vežbe pao i ponovo povredio rame. U Vukovarskoj bolnici su mu "namestili" rame i poslali ga na kućnu negu ali mu je bilo zabranjeno da napusti Slavoniju. Nakon povratka u Knjaževac on je podvrgnut operaciji ali mu je funkcionalnost ruke smanjena za 60%. Zbog toga mu je veoma otežano bavljenje zanatskim poslom od čega izdržava svoju porodicu.

Postupak pred sudom:

FHP je u decembru 1998. godine u ime Slavka Budića podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv Republike Srbije zbog odgovornosti države za prinudnu mobilizaciju koja je dovela do trajnog oštećenja njegovog zdravlja. Sud je u decembru 2002. godine doneo presudu kojom je obavezao državu da na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova usled povrede slobode i prava ličnosti Slavku Budiću isplati 100.000 dinara. Okružni sud u Beogradu je u novembru 2003. godine uvažio žalbu FHP i povećao iznos odštete na 200.000 dinara.

Slučaj Dušanke Đurđić i dr.

Činjenice:

Milorad Đurđić je u maju 1993. godine sa porodicom iz Tuzle izbegao u Novu Pazovu. Tamo su se registraovali kao izbeglica. Dana 22. juna 1995. godine, u kuću gde su bili smešteni došli su pripadnici MUP i rekli Miloradu da mora poći sa njima na razgovor u policijsku stanicu. Nakon što su odveli Milorada, njegova supruga je pokušala da dobije neku informaciju o njemu u stanici ali bezuspešno. Milorad Đurđić je, prema izjavama lica koja su mobilisana u isto vreme, iz Nove Pazove sproveden prvo u Sremsku Mitrovicu a zatim na ratište u Bosnu i Hercegovinu. Poginuo je 27. jula 1995. godine kao pripadnik Vojske Republike Srpske Krajine i sahranjen je u Bijeljini.

Saša Budišić i njegova porodica izbegli su iz Hrvatske u avgustu 1991. godine u Srbiju. Nastanili su se u selu Gibarac, opština Šid. U njihovu kuću, 16. juna 1995. godine, došli su pripadnici MUP-a i naredili Saši Budišiću da krene sa njima. Nisu mu dozvolili da se pozdravi sa porodicom. Nakon nekoliko dana, Saša Budišić je pozvao suprugu Martu Budišić i rekao joj da se nalazi na Plitvicama i da je na borbenoj obuci. Saša Budišić je poginuo 8. avgusta 1995. godine u okolini Dvora na Uni.

Mirko Petrović je sa svojom porodicom u avgustu 1995. godine izbegao iz Hrvatske u Šabac. Krajem avgusta, policajci SUP-a Sremska Mitrovica uhapsili su Mirka Petrovića u Sremskoj Mitrovici kada je došao u posetu svojoj nevenčanoj supruzi. U oktobru 1995. godine njegov brat je počeo potragu za njim i uskoro je saznao da je Mirko, nakon prinudne mobilizacije bio raspoređen u Srpsku dobrovoljačku gardu i da je poginuo na ratištu na planini Ozren.

Postupak pred sudom:

FHP je u decembru 1997. godine Prvom opštinskom sudu u Beogradu podneo tužbu za naknadu štete protiv Republike Srbije zbog odgovornosti države za prinudnu mobilizaciju u ime članova porodica pok. Milorada Đurđića, Saše Budišića i Mirka Petrovića. U aprilu 2002. godine Prvi opštinski sud je doneo presudu kojom se članovima porodica poginulih izbeglica dosuđuje po 150.000 dinara na teret Republike Srbije. Okružni sud u Beogradu je u julu 2002. godine uvažio žalbu FHP-a i uvećao dosuđeni iznos na 250.000, odnosno 300.000 dinara.

